

aktualn **0**

Janez Škrabec Vsak človek mora biti podjetnik

Morda bo moj uvod izzvenel malce neobjektivno, ampak – Janez Škrabec je res poseben človek. Vedno nasmejan in iskreno prijazen, že takoj na začetku pogovora me je 'pobožal' z informacijo, da je prebral mojo knjigo. Sem bila kar v zadregi. Po koncu intervjuja pa sem bila polna delovne energije, ki se me je držala še nekaj dni.

Tudi njegove izjave še vedno premlevam. O delu in uživanju v njem do pozne starosti, o znamenju samega sebe. Če tako vpliva tudi na svoje sodelavce, je jasno, zakaj mu gre tako dobro, zakaj je uspešen. **Janez Škrabec** je res karizmatična osebnost.

1 Saj ne vem, kje naj začnem – letos so vas soglasno izvolili za predsednika Slovensko-ruskega poslovnega sveta, itak je znano, da uspešno poslujete z Rusijo že dolgo vrsto let, zdaj še z Belorusijo ... Vam je takšno imenovanje v čast ali tudi v breme?

Vsako tako imenovanje si štejem v veliko čast, sprejemam pa ga z odgovornostjo. Vsaka nova in dodatna odgovornost pa vselej tudi malo bremeni (smeh), a s tem tudi malo izziva. Ker sem osebno zagledan v Rusijo in poslovno z njo povezan že več kot dve desetletji, pravzaprav s ponosom sprejemam to funkcijo. Svojo osnovno dejavnost vidim komplementarno s to funkcijo; kot že zdaj prek Rika utiram pot mnogim podjetjem v Rusijo, bom zdaj še bolj pospešeno počel tudi kot predsednik Slovensko-ruskega poslovnega kluba. Trudil se bom, da bom s svojimi izkušnjami in poznavanji Rusije oplemenitil to funkcijo. In še nekaj: pred dvema letoma me je doletela visoka čast, ko so me Rusi nagradili s svojim najvišjim državnim priznanjem, ki ga lahko prejme tujec – orden prijateljstva. Ko sem prejel to visoko nagrado, sem se tudi zavezal, da bom še naprej zavzeto negoval ta slovensko-ruski dialog. In zdaj sem dobil še eno priložnost!

1 Kako to, da ste delovanje razširili še na Belorusijo? Sklenili ste res velik posel.

Mi se že desetletje, če ne celo več, osredotočamo predvsem na trge nekdanje Sovjetske zveze; ne le na tržišče Ruske federacije, temveč tudi na trge Ukrajine in Belorusije. To so države, ki jih okvirja podobna kultura, tradicija, jezik, vse to pa je nam Slovencem blizu. Izgradnja transformatorskih postaj je doslej sicer naš največji posel v Belorusiji, utirali pa smo si pot do njega deset let.

1 Kaj jih recesija ni udarila?

Jih je. Belorusija se še vedno sooča s težavami. Glede na to, da je tudi navezana na stanje v Rusiji, ki po krizi odlično okreva, ostajam optimističen.

1 Lani ste bili imenovani za prvega mecena leta – izbira ga časnik Finance – zaradi fascinantnih vložkov v kulturo. Tudi tu ste nekaj posebnega med gospodarstveniki.

Nikoli se ne grem dobrotništva zaradi dobrotništva samega. Vlaganja v kulturo so del mojega poslovnega modela, del Rikove vizije, del našega poslanstva. Prepričan sem, da če je filantropska drža integrirana v poslovni model, je bolj trajnostno naravnana. Sicer pa mislim, da je kultura naša prihodnost! Z vsemi svojimi oblikami velja za pomemben produkcijski dejavnik evropskega gospodarstva z nezanemarljivim vplivom na gospodarsko rast in na ustvarjanje novih in kakovostnih delovnih mest. Zavedati se moramo, da

je kultura Evrope, ki se ponaša s takim razkošjem pestrosti, mnogoterosti, različnosti, močna komparativna prednost v globalnem svetu. Zato moramo izdelkom, ki jih tu proizvajamo, ustvariti dodano vrednost prek izvirnih zgodb in doživetij, ki jih nudi naša tradicija, dediščina. Tako si želimo prodajati naše lesene hiše. Prek sloveče ribniške tradicije obdelovanja in oblikovanja lesa, prek atraktivnih odtenkov lokalnih zgodb, prek doživetij, ki jih bomo oblikovali na Škrabčevi domačiji. S tem namenom se vsi odpravljamo v začetku junija v Parmo, da se seznanimo in okusimo, kako večje in pomenljivo izkorišča kulturne danosti in svojo tradicijo družba Barilla.

1 Ni še konec: letos vas je štirideset novinarjev gospodarskih redakcij imenovalo za najboljšega direktorja – to pa ni kar tako. V najinem prvem intervjuju ste mi dejali, da ste želeli postati novinar in da novinarje še danes cenite! Torej vam njihovo mnenje nekaj pomeni.

Seveda, sploh ker so to novinarji gospodarskih redakcij, ki budno in kritično spremljajo naše delo, še sploh sedaj. Ob vsaki nagradi, ki hvali za nazaj in zavezuje k odličnosti naprej, se spomnil zgovorne misli iz Trubarjeve pridige – stati inu obstati! Upam, da bomo obstali tako uspešno še naslednjih dvajset let, če sem že prvih preživel relativno uspešno, brez večjih pretresov. Ker vsaki današnji pohvali že jutri lahko sledi graja, sem ob priznanjih še toliko bolj motiviran, da presežem potencialne padce. In to je umetnost ali pa srž podjetniškega duha – da znaš vedno znova preseči te padce, ki so toliko bolj strmi, kolikor više se vzpenjaš.

1 Hrovača pri Ribnici, vaš rojstni kraj, napreduje in se razvija v glavnem po vaši zaslugi – ste zadovoljni z vašim uspehom tam?

Naše vlaganje v kulturno dediščino je zgoščeno ravno v tej mali vasici, kjer se je pred več kot 160 leti rodil najbolj imeniten član naše družine – jezikoslovec pater Stanislav Škrabec. Njegovo rojstno hišo smo uspešno prenovili po visokih strokovnih kriterijih in ji vdahnili novo, muzejsko-kulturno vsebino. Uspešni pa smo v Hrovači predvsem zato, ker smo vztrajni. Poznam več podobnih poskusov, žal pa je njihov začetni zanos in zagon prehitro popustil in podobne zgodbe so obmolknile. Mi pa že deset let dosledno vlagamo svojo pozornost v oblikovanje doživetij na Škrabčevi domačiji in jo prepletamo v svojo poslovno zgodbo. Svojim partnerjem – ravno danes bomo gostili dva iz Avstrije – prek Škrabčeve domačije kažem, da mi ni vseeno za preteklost, da imam korenine. To vliva veliko zaupanje, kar je pomemben adut v poslu, še posebej zdaj, ko je čas prežet z negotovostjo in nepredvidljivostjo.

1 Pohvalili ste razvoj in razcvet Ljubljane v zadnjih štirih letih – in župana Jankovića. Bi vi prevzeli mesto župana – tudi Jankovič je bil prejšnji uspešen podjetnik?

Ne poznam primera v Sloveniji, ko je zelo dober podjetnik, dober gospodarstvenik postal tudi dober politik. Izjema, ki očitno potrjuje pravilo, je

gospod Zoran Janković. Politika je poklic, in če hočeš biti dober politik, moraš poznati obrt. Mislim, da gre lahko vsak dober menedžer zelo hitro v politiko, a jo bo tudi zelo hitro zapustil, praviloma s povešeno glavo. Županu Jankoviću pa to izvrstno uspeva. Sam se z vstopom v politiko ne spogledujem, moram pa reči, da zavidam go-

spodu Jankoviću ta entuziazem, zanos in energijo, s katerim mesto Ljubljana preoblikuje 24 ur na dan v sodobno evropsko prestolnico 24 ur.

Politika vas torej ne zanima.

Ne. Strinjam se s prof. dr. Slavkom Gabrom, ki je v nedavnem Mladininem intervjuju poudaril, da je treba biti za politiko formiran in da se pri nas soočamo s problemom prepočasnega oblikovanja politične profesije. Ne potrebujemo novih obrazov, kot nekateri malce naivno razmišljajo, temveč dobre, izoblikovane politike, ki poznajo in obvladajo političen ustroj. Svež obraz prenese lahko edino predsedniška funkcija; v njej se lahko uveljavijo gospodarstveniki, akademiki, ugledne osebnosti z visoko moralno držo. No, ne zanima me politična kariera, me pa zanima politika, ker ima tako odločujoč vpliv na slovensko gospodarstvo. To je zelo slabo. Kot sem že večkrat poudaril, uspešna država bomo le tedaj, ko sploh ne bomo opazili, kdo nam vlada. Le ozrmo se na Švico! To pa se bo zgodilo tedaj, ko država ne bo lastnica 50 odstotkov GDP-ja. Politiki imajo tam svoja lovišča, svoj revir. In to vpliva negativno na gospodarstvo. Zato si želim, da se vse sprivatizira. Le tedaj bo lahko gospodarski razvoj imun za aktualne politične spletke. Če pa se dotaknem aktualnih dogajanj – nikoli ne bomo zadovoljni z aktualno koalicijo. Sedanja, čeprav je na žalost res preveč nehomogena, ne nosi celotne krivde za trenutno stanje. Gospa Gertrud Rantzen, predsednica Slovensko-nemške gospodarske zbornice, je pred kratkim poudarila, da ne gre nemškemu gospodarstvu tako dobro zaradi Angele Merkel, temveč zaradi kanclerja Schroederja, ki je pred desetimi leti pravočasno začel vrsto reform.

Boste podprli pokojninsko reformo? Kaj menite o njej?

(smeh) Upam, da bom do smrti živel tako, kot živim zdaj – podjetno, z velikim zanimanjem za stvari, ki me obdajajo. Le želim si, da bom na starost v tako izvrstni formi, kot sta moja prijatelja dr. Peter Čeferin in dr. Božo Dimnik. Oba imata za seboj več kot 70 sedemdeset pomladi, pa se še vedno ukvarjata s poslom, športno sta zelo aktivna, veliko potujeta in ne zamudita nobenega večjega koncerta, predstave ali razstave. Meni je delo vrednota, ki me izpolnjuje, zato upam, da bom to vrednoto živel do konca svojega življenja. Ker pa sem podjetnik in ker moram nenehno reformirati lastni podjetniški ustroj, da sem sploh kos današnji situaciji, vem, da tovrstne izboljšave terja tudi pokojninski sistem. Življenjska doba se

podaljšuje, kar kliče k spremembam na področju dela. Morda dano reformo boleče občutijo tisti, ki jih je delovno mesto izčrpalo življenjske vitalnosti in jim onemogoča še nekaj več let aktivne zaposlitve. Vendar rešitev je tudi tu možna. Vsako uspešno in trajnostno naravnano podjetje si bo zadalo skrb za starejšo generacijo svojih zaposlenih. Ko nekdo v proizvodnji, kjer izdelujemo **Riko hiše**, ne bo mogel več upravljati s stro-

jem, bom pričakoval, da se zanj najde drugo, njemu bolj primerno delovno mesto. Ni pa treba reformirati zgolj področja dela, zaposlovanja, pokojninskega sistema, potrebna je tudi reformacija sistema vrednot.

Kaj pa vi kot delodajalec? Tudi vaši delavci so vedno starejši – verjamete v sposobnost starejših delavcev?

Verjamem. **Riko** je uspešen tudi zato, ker ima generacijski konsenz – v timu lahko sledite vsem generacijam, od študentov do upokojenec. Ker balansiramo med mladostniškim zagonom in drznostjo ter umirjeno modrostjo na drugi strani, smo bolj uspešni. Npr. moj oče je star 78 let, je v pokoju, a še vedno dejaven član podjetja. Tudi drugi, ki so prestopili med upokojenice, še vedno delajo z nami. Zakaj? Kultura v **Riku** je podjetniška, vsak se prej ali slej navzame podjetniškega duha, ki pa ne usahne s prehodom v pokoj. Vsi v **Riku** smo se vajeni ves čas spraševati, kako smo lahko še bolj koristni za podjetje. To so prava vprašanja. Za to pa je potrebno neprestano izobraževanje in izpopolnjevanje. Vsak človek mora biti podjetnik. In če nekdo, ki je v pokoju, še vedno ve, kako lahko prispeva k uspehu Rika, je zaželen in vedno dobrodošel član **Riko** tima.

Kaj menite o prodaji Mercatorja? Ali preveč pazimo na svojo 'srebrnino', bi ga morali prodati, ne pa gledati nanj sentimentalno, kot na zadnjo res slovensko trgovino?

Jaz sem zelo liberalni ekonomist – mislim, da je konkurenčno le odprto gospodarstvo, kar še posebej velja za majhna gospodarstva. Velike države imajo ekonomijo obsega in so zato lahko manj racionalne. Vselej trdim, da moramo začeti prodajati svojo srebrnino, s prihodkom pa nekaj pametnega, trajnostnega storiti. Morda se je poslovni model Mercatorja že izčrpal – zato bomo ujeli zadnji vlak za prodajo. Taka je bila usoda Telekomu. Premalo se zavedamo življenjskega cikla, v katerem nekaj umira in drugo se rojeva.

V vašem načinu življenja najbrž ni veliko prostega časa, zato ga morate preživeti kako-vostno.

Podjetniški slog življenja je tak, da ni meje med

Stran / Page: 40

Doseg / Reach: 59000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 1798 cm2

4 / 5

delovnim in prostim časom. Če bi imel priljubljenost in več časa, bi se več ukvarjal s športom, bral bi še več časopisov in knjig in več bi potoval. A dan ima le 24 ur in ga že nekako porazdelim.

📌 Na vaši mizi vidim iPad, ne vidim pa, da bi prenašali ali imeli na mizi notesnik. Ste šli na iPad brez vmesne stopnje?

Da, in nobenih težav nisem imel pri tem. Računalnika prej kaj veliko nisem uporabljal, tudi z mojo elektronsko pošto so upravljali sodelavci. Ko pa sem dobil iPad, pa sem se bolj navdušil za ta virtualni svet. Pa še Delo ali Finance lahko berem, kjer koli že sem.

📌 Pa še na kakšen časopis ste naročeni prek iPada, predvidevam.

Seveda, naročen sem na Economist, Time, Herald Tribune ... a ne preberem vsega. Še vedno s seboj nosim tiskane izvode medijev, ki jih z užitkom prebiram in trgam zanimive članke, ki jih nato hranim. Zadnjič sem v Dnevniku bral članek o mladih slovenskih podjetnikih: Klemenu Španingerju, Roku Koširju in Alji Videtič Paska, ki so ustanovili podjetje DiaGenomi. Ni me navdušil le njihov uspeh, njihova zgodba, temveč predvsem njihova zrela podjetniška razmišljanja. Npr. o tem, kako podjetnik, podjetniška ideja ali pa podjetje niso vredni nič, dokler ni prihodkov in rezultatov dela. Praksa prevečkrat pokaže, da ta misel ni tako samoumevna, kot se morda prvi hip zdi. Njihova skromnost, ki sem jo začutil v prispevku, je meni zelo blizu. Ko sem bil kot 20-letnik v Ameriki v nekem podjetju na praksi, je bilo domenično tako, da mi pokrivajo moje življenjske stroške, ko jim predam vse tedenske račune. V enem tednu sem na začudenje vseh za vse skupaj zapravil le 64 dolarjev. Bil sem izredno skromen, gledal sem na vsak cent. To so zdravi začetki tudi v podjetništvu. Najprej moraš nekaj narediti, da lahko kaj pričakuješ, zahtevaš nazaj. Ko sem bral o tej mladi trojci, sem pomislil, da vendarle nismo v taki krizi. Morda preveč gleda-

mo mastodonte, velika podjetja, na drugi strani pa se rojeva veliko malih, zdravih podjetij.

📌 Kaj pa Facebook, Twitter – objavljate kakšne zasebne 'štose' ali ju uporabljate v poslovne namene?

(smeh) Nisem več na Facebooku, bil pa sem, čeprav nisem upravljal s svojim profilom. To sem zaupal svoji tajnici. In ko mi je rekla, da prihaja veliko prošenj za prijateljstva, sem ji rekel, seveda počaščen, sprejmi vse. In to je bil ves moj stik s FB-jem. Ko je prišla k meni novinarka Patricija Maličev, da bi imela intervju z mano, mi je malo poočitala, kako to, da je moj prijatelj tudi Damjan Murko. Damjan Murko, saj ga niti ne poznam!? Nimam nič proti Damjanu Murku, cenim njegovo doslednost v znamčenju samega sebe in kako sanja svoje sanje, vendar prijatelja pa ravno nisva.

📌 Zagotovo pa imata na FB-ju stran Riko in Škrabčeva domačija.

Seveda. Verjamem v moč interneta in vseh njegovih možnosti. Letos smo prenovili vse spletne strani, kar se nam nedvomno pozna, pa če bi omenil le višje povpraševanje po Riko hišah. Prisotni smo seveda tudi na FB-ju in nenehno razmišljamo, kako lahko še izboljšamo tu svoje pozicije in komunikacije. Čeprav sam nisem velik uporabnik novih tehnologij, svoje sodelavce zelo spodbujam, da se izobražujejo na tem področju in tudi smelo in spretno uporabljajo ta perspektivna orodja.

📌 Spet sva zašla k poslu. Menda so bile vaše najljubše počitnice vzpon na Kilimandžaro. Zakaj?

Ker mislim, da je bil to moj največji fizični dosežek. Sicer pa ne maram ležanja na plaži, vsake moje počitnice so fizično aktivne in kulturno navdihujoče.

📌 Saj poznate tisti izrek: Na smrtni postelji ni nikomur žal, da ni več časa prebil v službi! Kaj boste vi rekli na smrtni postelji?

“Mislim, da je treba imeti vse na pravi distanci in da ne smeš ne sebe ne življenja jemati preveč resno.”

O tem se sploh še nisem spraševal! Upam, da bom umrl bolj na hitro. Naj poskusim. Mislim, da bom na smrtni postelji razmišljal, da bi lepo preživel posmrtno življenje. Jaz sem vedno zazrt v prihodnost, ne preteklost: *“All I remember is tomorrow.”* (Vse, česar se spominjam, je jutri!). Hm, obžalovanja, da sem bil preveč v službi? Nikakor ne. Tudi v pisarni se imaš lahko izvrstno, četudi tu preživiš 16 ur dnevno. Pater Stanislav Škrabec je preživel štirideset let v samostanu Kostanjevica, pa mislim, da je živel eno najbogatejših življenj, čeprav je samo dvakrat zapustil

samostan. Lahko si sredi New Yorka, prost vseh obveznosti, pa si lahko najbolj osamljen človek, lahko pa si v kostanjeviškem samostanu, pa si srečen. Že Edvard Kardelj je rekel, da si mora srečo vsak ustvariti sam. (smeh)

📌 Vi lahko rečete, da ste srečni?

Ne bom rekel, da sem srečen. Sreča je namreč zame proces, ne pa cilj. Jaz na to tako gledam. Sreča se ti vseskozi odmika, tako kot vse drugo. Uživati moraš v procesu, ne pa v cilju.

📌 Vi uživate v delu?

Da, zelo uživam v svojem delu. Imam tudi kratke in hitro minljive faze, ko

malo manj uživam. Ampak tako je življenje, zdaj črno, zdaj belo. Ne vem, kdaj naj bom tudi bolj zadovoljen; ko mi gre dobro ali ko mi gre slabo. Ko sem v najboljši formi, me navdaja strah, da bo šlo prej ali slej samo še na slabše, in ko mi gre slabo, me razveseljuje dejstvo, da bo šlo odslej naprej le še na bolje. Mislim, da je treba imeti vse na pravi distanci in da ne smeš ne sebe ne življenja jemati preveč resno.

📌 Imate veliko prijateljev? Iskrenih? Zelo rad sem obdan z zanimivimi, pozitivno naravnanimi, prijaznimi ljudmi. Red vzdržujem stike in vezi, raz-

Stran / Page: 40

Doseg / Reach: 59000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 1798 cm2

5 / 5

veseljujem se tudi novih. Recimo zadnjič sem na proslavi ob dnevu upora sedel ob zdravnici dr. Zori Kanjanevi, o kateri sem bral intervju v Mladini. Bil sem navdušen nad njo in sem jo na proslavi tudi ogovoril. Gospa me je fascinirala. Takih srečevanj se nikoli ne branim. Glede iskrenih prijateljstev pa ... Nikoli se ne sprašujem o tem, kdo je moj pravi prijatelj, kdo ni. Tomsawyerska prijateljstva obstajajo le v otroštvu, ljubezen Ane Karenine pa je možna le v mladosti. Kot imamo zdaj nove koncepte ljubezni, med drugim jih zasleduje tudi dr. Zoran Milivojević, obstajajo tudi novi koncepti prijateljstva. In ne glede na vse, sam stavim na iskreno spoštovanje in zanimanje za ljudi, brez pretencioznih podcenjevanj ali precenjevanj.

